

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

A „KELET” előfizetési díja:
Videkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egy évre 16 frt
Fél évre 8
Negyed évre 4
Egy óra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik száma, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Határozott időtartamú hirdetésnek sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint et Voigler (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasensteint et Voigler hirdetés köv. irodája. Weiss mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Szervituter 5. sz.

Nyitólár csekkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kolozsvár, 1879. febr. 1.

(?) A francia köztársaság elnöke, a sepiennatus telte előtt egy évvel, lemond állásáról, helyére a törvényhozás szabályszerűleg utódot választ, az új elnök a palotába beköltözik s Páris — csöndes. Ime a hír, melyet a táviró, mintha csak a monacoi herceg nizzai utjáról volna szó, egész közönytudat az egész világgal, s Európa szintoly csöndesen fogad, még a börzék árfolyama is alig érez meg.

A ki egy ily változás ily simán lefolyását ezelőtt husz évvel állítani merete volna, talán a bolondok házába zárják vala s most, semmit sem tartunk természetesebbnek, mint az esemény ily bekövetkezését, mert természetesen, hogy az immár teljesen köztársaságivá vált francia törvényhozás, fölül-talpig érvényesítli is fogja saját elveit s a Dufaure-kormány minapi megtartatása, mint most kitűnik, csak előjátéka vala a nagyszabású akciónak, melynek végeredménye Mac-Mahon leköszönése s Grevy megválasztása lón, a szavazatok öthated többségével.

A Dufaure cabinetnek az amnestia és a monarchicus érzelmű tisztviselők miatt kelle a megtámadtatást szenvednie — de mind a támadók, mind a megtámadottak engedvén egy keveset merev álláspontjukból, Gambetta közbenjárására meg lón köve a béke — vagy legalább fegyverszünet. Mac-Mahonnal már élesebb volt az összetűzés, melyben a kamarak és a kormány álltak egyfelől s az elnök más csak egymagában szemben, ama törvény végrehajtása szolgáltatván a differentiát, hogy a hadseregbeli parancsnokok állomásait minden három évben változtatni kötelesek; az elnök továbbra is ragaszkodván e törvény kivételre engedményéhez, a köztársasági többség pedig a törvény szigorú keresztültvitelét követelvén minden kivétel nélkül.

A vita-kérdés tehát épen nem fölszínes és személyes, hanem nagyon is mélyen fekvő s elvi jelentőségű vala. Bár maga Mac-Mahon egyénisége is előidézhette volna a kegyértéket — mert ő soha való republicanus nem volt s nem is lehetett; multa; az út, melyen — Thiers bukása árán — elnöksékhöz jutott; a mult évi majus 16-iki kormány-csinny s a rákövetkező képviselőválasztások a hivatalos jelöltekkel — mind előhangosan beszélő tanuk a mellett, hogy a

magát teljes erejében érező köztársaság joggal törekedhetett volna a monarchicus Mac-Mahontól való megszabadulásra. De még is nem ez oldalról indított meg az actio, hanem a viadal sarkpontja e kérdésben összpontosított: köztársaság vagy hadsereg? A köztársaság törvényei, vagy pedig a hadsereg főnökei uralkodjanak e Franciaországban?

Mac-Mahon a kérdés második felének állt pártján, de birt elég önmegtartóztatással és hazafissággal, hogy a midőn látta a törvényhozás tulnyomó nagy többségének ellenlétes magatartását, állásáról lemondott s engedte a többség akarátának békés érvényesülését. A kérdés most az, ha maga a hadsereg fog-e ugyanaval a készséggel megajolni a törvényhozás többsége előtt, mint egykori fővezére, ki minden tudósítás szerint, ma is ugyanaval a népszerűséggel dicsekedhetik az egész hadseregben, mely — voltaképen — fölépőjét szolgáltatá az elnöki székre való emelkedésének.

Ha a francia köztársaság a hadsereg részéről is kiállja ezt a tűzpróbát, teljesen biztosítottak tekinthetők mindamaz előnyök, melyeket e kormányforma Franciaországnak idáig nyújtott, még fokozatbabb mértékben válhatnak ez országnak s általa egész Európának javára; ha pedig a differentia, a most táviratozott „nyugodtság” ellenére, a katonaság közt mozgalmakat, vagy épen ellenállást szitana; akkor minden eddigi nyereség legalább is kockáztatva volna s az intézőkre a legnehezebb kárboztatás esnék, hogy oly actiot indítanak meg, melynek esélyeit nem eléggé, vagy nem elég jól számították ki előre s többet kockáztattak, mint a menyinyi nyerhető vala.

Az európai egyensúly érdekében teljes szívünkkel azt kell óhajtanunk, hogy e két föltevés elseje valósuljon. Európa eddig is sajnosan tapasztalá azt a benuitságot, melylyel Franciaország háttérbe szorítására szibbasztotta meg a nemzetközi viszonyokat s ha most a regeneratio munkája egy gyászossá válható conflictus nyomán nem csak megakadályoztatnék, hanem még eddigi eredményei is megsemmisítenének: a legesetebb kilátások nyilnának a nemzetközi jog jövője számára.

Higgyük, reméljük a dicső francia nemzet, de saját magunk érdekében is a legjobbat. . . .

rancsára ezekre menő jobbágyok már hónapokkal előbb megkezdették a kiterjedt erdőség adatait összerakni. Egyetlen napon 42 bölény ejtetett el s a királyné maga egy páholyszerű emelvényből 20 at lőtt le, s fel van jegyezve, hogy e közben még ideje volt egy francia regényt olvasni.

Jelenleg a csárok rendeznek még néha-néha a bialowiczai erdőségben vadászatokat, melyek közül az utolsó 1860-ban tarattott.

A bölények ez utolsó menedékhelelyükön még mindig elég nagy számmal fordulnak elő. Az 1829-diki számítás 711, a következő évi 772, az 1831-diki 657, az 1853-diki végre 1543 darabról tesz említést s e szerinta bölények a szigorú vadászati tilalom és gondozás következtében egyre szaporodni látszanak.

Azon bölények, melyek jelenleg Európa különböző állatkerteiben tartatnak, valamennyien azon bölénypárnak az utódai, melyek a jelen évszázad elején Pál császár által a schönbrunni állatkert részére a bialowiczai erdőből küldettek.

A bialowiczai erdőségben kívül előfordul még napjainkban a bölény teljesen vad állapotban a Kaukázusban s Közép-Ázsiában a Koko-Nor tó körül.

Az európai bölénynek igen közeli, nyilván közvetlen vérrokon, az amerikai bölény (Bonasus americanus), vagy az u. n. vadbivaly napjainkban még bámulatos nagy mennyiségben népesítik az észak-amerikai gazdag növényzetű végtelen prerieket, csordáik gyakran 200,000 egyénből állanak s óriási számuk kitüntetésére legyen elég azt megemlítenem, hogy Fröbelnek nagyszámú szekerekből álló karavánja, mely 1858-ban Missouriból Mexikóba tartott, nyolcz napon keresztül folytonosan bölénycsordák között utazott; Möllhausen továbbá azt mondja, hogy 1851-ben a Missouritól nyugatra buzódó végtelen rónaságon, a mennyire csak szeme látott, mindenütt fekete volt a prerie bölényektől s hogy számukat csak oly módon lehetne hozzávetőleg meghatározni, ha az általuk tömött borított területeket négy-szög mértékegységben számítanók ki.

— A képviselőház pénzügyi bizottságának tegnapielőtti d. e. 10 órakor kezdett s 2 óra után befejezett ülése kizárólag az új kölcsöntörvényjavaslatról foglalkozott, s azt hosszas, beható tanácskozás után általánosságban elfogadta, a részletes tárgyalásban a 4. §-ig haladt.

Külföld.

A konstantinápolyi török helyőrség sorában fölötté nagy az elégedetlenség, hogy a katonaság nem élelmiszert kellek. A portán pedig aggódnak, hogy ebből még katonai zendülés támadhat. Ezért hát úgy vélnek segíteni a bajon, hogy a mostani helyőrséget elszállítják messze vidékre s Szalonikiból és Lagosból békésebb katonaságot hoznak Konstantinápolyba.

A konstantinápolyi angol követ-ség utján „Törökország szükségletei” czim alatt egy röpirat jelent meg, melyet csak bizalmas, diplomatai körökben olvasnak. — A röpirat vége így hangzik: „Törökországnak szüksége van pénzre, jó tanácsokra és ellenőrzésre; meg fogja kapni az elsőt, ha önként elfogadja a két utolsót.” Már ebből is meglátszik, hogy angol kés irta. Anglia, mondja a „Pol. Corr.” konstantinápolyi levelezője, meg fogja kísérteni a reformok keresztültvitelét s a hadsereg, vám- és pénzügyeknek angolokra bízását még egyszer s ha a szultán nem enged, akkor Anglia nem csak leveszi kezét a portáról de sőt siettetni fogja Törökország felbomlását.

Arábiából nyugtalanító hírek érkeztek Stambulba. A török karavánokat, melyek a szent városba a szultántól ajándékokat vittek, a lázadó arabok megtámadták és 600 zarinokot koncoltak le. Izset pasa, a karavánok vezetője azzal bosszulta meg magát, hogy Medinában több seiket elfogatott, kik rokonságban voltak a támadó törzs négeivel. Ez aztán még nagyobb lángra lobbantotta a lázadást s azt hiszik, hogy Arabia a portára nézve el van veszve.

Az angol kezesség eszméjét egy török kölcsön iránt szüntön föladvát, miután a kormány meggyőződött, hogy ily rendszabály élénk ellenzékkel fogva találkozni. E pillanatban a költségvetés a nap nagy kérdése. — Minthogy az új választásoknak, a törvényes hét évi határidő a jelenlegi parlamentre nézve 1880-ban járva le, legkésőbb a jövő évben kell bekövetkezniök, — a kormány minden lehető szándékszik tenni, hogy a budget egyensúlyát ismét helyreállítsa, melyet

Daczára azonban Éjszak-Amerika ezen csaknem mesésnek látszó bölény-gazdagságának, mely lehetővé teszi, hogy évenként mintegy 300,000 bölény ejtett el, melyeknek bőréből mintegy 100,000 kerül európai piacra, kétségkívül előbb-utóbb európai véreik sorsára fognak jutni az amerikai bölények is, s már mai nap is észrevehető, hogy a délrebb fekvésű gazdag preriekről mindinkább a jeges éjszak felé szorulanak. A vén Európa folytonosan új rajokat lök ki népességéből az Újvilágba. A gazdátlan prerieken egyre sürűbben keletkeznek a farm-ek, melyeknek közelében nem tűrik a bölény-csordákat. Mai nap az Európából importált ménen száguldó vörös bőrű vadászokra, irtja, pusztítja a bölényt, a hogy csak tőle kitelik. A gondatlan indián — mondja Möllhausen — nem gondol a jövőre; ő csak a jelennek s élvezeteinek él. Nincs többé szüksége buzdításra: addig fogja a bivalyt vadászni, míg az utolsóinak is lenyúzza bundáját. Bizonyosnak mondható, hogy nincs messze azon idő, midőn a hatalmas csordák már csak az emlékeztetben fognak élni s háromszáz ezer indián meg lesz fosztva verdes táplálékától s a legduhósabb éhség által üzetve, a farkasok millióival együtt, a határos polgárosodott vidékeknek csapásává válnak s mint ilyenek gyökerestől ki fognak irtatni.

De ne fájjon nekünk az amerikaiak feje! (Elégő fáj a magunké!) Térjünk ezen Amerikába tett rövid kirándulás után közvetlenül hazra s kísértünk meg a bölény pusztulásának nyomait puhatolni itthon, a miszép hazánkban, s ez mindnyájunkat bizonyára legjobban fog érdekelni. Nem csurognak ugyan bőven a hazai adatok, de legalább csepegnék s jövelők a bölény kiveszésének nyomait puhatolva kielégítő anyagkészletet lehet gyűjtönnök.

Közvetlen a honalapítás után következő időben a bölények bizonyára szélesen el voltak terjedve hazánkban s őseink vadászatainak a legnevesebb vadat képezték. Hogy pedig szélesen el voltak terjedve a rengeteg erdőkben, azt bizonyítja hazánk igen különböző részeiben a bölény ne-

a nagyobb kiadások, melyeket a keleti események, az afgán és fokföldi háborúk hoztak magukkal, jelentékenyen megingattak. Tekintettel a békés viszonyokra, melyek a keleti és az afgán ügyekben kezdenek beállni, szó volt a rendes hadsereg redukálásáról is, de a Fokföldről jött utolsó hírek szerint elkerülhetetlenné vált a háboru a zulu-kaferekekkel s azért a hadsereg redukálása most nem volna veszőly nélkül eszközölhető. Catewayo király nem fogadja el az angol ultimatumot és csapatait a határon összpontosítja. Chelmsford lord angol tábornok ment ellene 8000 európai katonával és 7000 benschülöttel, míg a zuluk 40,000 fegyverest állítottak ki.

Említendő még, hogy az angol kormány törvényt fog hozni, mely szerint a protestansoknak és katolikusoknak az irhoni egyetemeken egyenlő jogok adatnak meg s egy másikat, mely ezirnt a parlamenti választási jog a földmivelőkre is kiterjesztetik.

Ausztria-Magyarország, Anglia és Franciaország keleti politikája mindigben-sőbbben fűződik össze. A hatalmak csoportosulásának figyelemreméltó előjelét képezi azon szavazás, mely a kelet-ruméliai bizottságban történt az orosz hatóságok akadályozó szereplése tekintetében. Oroszország elszigetelve maradt: Ausztria-Magyarország, Anglia és Franciaország Oroszország ellen szavazott. Német- és Olaszország tartózkodott a szavazástól, míltal e hatalmak ki akarták jelenteni, hogy Oroszországgal nem óhajtanak egyenes ellentétbe jutni.

A szavazók e csoportosulásából érdekes következtetést lehetne vonni a hatalmak csoportosulására. Le lehetne vonni azon következtetést, hogy azon esetben, ha Oroszországnak eszébe jutna meg nem tartani a berlini szerződést, Ausztria-Magyarországot, Angliát és Franciaországot találna magával szemben; míg Németország és Olaszországtól Oroszország csak legfeljebb az remélhetné, hogy a kényszerítő rendszabályokhoz nem járulnának. E rendszabályok azonban Német- és Olaszország hozzájárulása nélkül is teljesen hatályosoknak bizonyulnának.

A francia válság.

Tenapi táviratunk részletesen előadta, hogy a francia köztársaság új elnököt választott.

A levél, melyet Mac-Mahon tábornagy a kamarak elnökeihez intézett s melyről szintén említés volt, következőleg hangzik:

vét viselő helynevek, mint Belényes mezőváros s a belényesi hegység Bihar megyében, Belény Gömörben, Bölön Háromszékben, Zubrohla Árva-ban, Zubrating Zólyomban stb.; ezt a régi családok cimereiben gyakran előforduló tulokfej: így pl. a gróf Vass család cimere, egy orrán nyíllal (vagy talán kopjával) áttört bölény fejét visel; ezt a különböző táji szójárások szerint módosuló elnevezések: bölény, belény, belénd, bedény, begény, begye. Hajdanában itt-ott nagyobb csordákban is élhetett, mint, mikép alább még felemlítendem Gyergyó hegyeiben még a XVI. évszázban is; Szt.-László királyról a monda azt beszéli, hogy egykor hadserege éhséget szenvedvén, imájára nagyszámú vadutlok s bivalyok (Olim numerosos boum et bubalorum greges [Exercitui fame presso Divus Rex Ladislaus precibus impetrasse] fertur. Grossinger. p. 163.), azaz nyilván bölények, jelentek meg.

Könnyen belátható, hogy sürűbb népességű helyeken nem igen fordultak elő a bölények s Mátyás korában a Bakony erdőségben s talán még Slavónián kívül csak a Kárpátok rengetegeiben. A Biharhegységben, a felső magyarországi és különösen az erdélyi hegyekben éltek. Zólyom megyében a bölény nevet viselő Zubretiny táján, még most is él azon hagyomány, hogy a nagy király itt szokott bölényeket vadászni. Hogy azonban az anyaországban ez időtájt már ritka lehetett, míg Erdélyben még gyakori volt, ez kitűnik abból, hogy Bonfinius, mint Erdély speciális vadát különösen kiemeli a „sörényes” vadutlokat.

Míg Erdélyben a régi vajdák idejében nagy bölényvadászatokat szoktak rendezni, ezen vadászatok a XVI. száztól kezdve a ritka események közé tartozhatott, mi egy század krónikás következő feljegyzéséből világosan kitűnik: „... Evdem anno (az az 1534-ben) haben die wilden Ochsen, so in den Gebirgen von Gurgau sehaerweis hausen, und von die Zerkeln Beggen oder Beogin genannt, viel Schaden gethan, auch Menschen und Weiber, so in Wald gangen, mit den

A miniszterium már az ülésszak elején programot terjesztett öök elé, mely kielégítette a közvéleményt és olyannak látszott előtte, melyet az ország biztonságának és jó kormányzatának veszélyeztetése nélkül lehetett megszavazni.

Tekinteten kívül hagyva minden személyes eszmét, helyesletem ezen programot, mert nem áldoztam fel oly elvet, melyhez híven ragaszkodnom parancsolta lelkiismeretem.

Ma a miniszterium, véleménye szerint a két kamara többségének nézete értelmében, oly intézkedéseket hoz javaslatba, melyeket én a hadsereg és így az ország érdekeibe ütközőknek tartok, ezeket alá nem írhatom.

Azt hiszem tehát, hogy a nemzetgyűlés által rábízott mandatum tartamát meg kell rövidítenem. Beadom lemondásomat mint köztársasági elnök. Leteszem a hatalmat és azon gondolatban lelek vigaszt, hogy 53 évet szenteltem országom érdekének, de sohasem vezérletem más érzelme, mint a becsület, a kötelesség és a haza iránti korlátlan ragaszkodás érzelmei.

Felhívom ööket, tudassák ez elhatározásomat a kamarákkal.

Fogadják nagyrabecsülésem kifejezését stb. Mac-Mahon.

A főrendiház ülése jan 30-án.

Az elnök délelőtt 11^{1/2} órakor megnyitván az ülést, felolvastatnak a Franciaországgal kötött egyezményről és vámszerződésről szóló törvényjavaslatok.

Kemény Gábor b. miniszter hosszan elmondja a szerződés keletkezési módját, a tárgyalás folyamatját, a mely végre véget vetett egy szerződésen kívüli viszonyban, s létesíté e célirányos szerződést, melyet elfogadásra ajánl.

A főrendek mindkét tvjavaslatot mind általánosságban, mind részleteiben változatlanul s észrevétel nélkül elfogadják.

A Deák-szobor ügyében tett miniszteri jelentés tudomásul vétetik s a javasolt bizottságba választandó 5 tagnak választása elrendeltetik.

E választással kapcsolatban a főrendek egyezményt szavaztak a horvát-szlavon pénzügyi egyezményt tárgyaló országos bizottság 4 tagjára, a fegyelmi bizottság 1 rendes és egy póttagjára s a jogügyi bizottság egy tagjára.

Öt peresnyi szünet után kihirdettetett a következő eredmény: megválasztattak: a Deák-szobor országos bizottságába: Szűgyény László, Erdődy Sándor, Mesznik Viktor, Andrássy Mauó, Ipolyi

Füssen gemordet, darum hat Maylat Istwan nach alter Gewohnheit, und Gebrauch der ältern Woywoden, auf Fabianustag grosse Jagd halten lassen, allwo viell Herrn Edelleut susambkumben seynd, auch viel, und tapfer gezecht worden. (E. A. Bielz: Beiträge zur Geschichte merkwürdiger Naturbegebenheiten in Siebenbürgen. Hermannstadt. 1862, p. 8.)

A mult évszázából még több adatunk van a kiveszések első siető bölényeknek hazánkban való előfordulásáról.

Tu róci László 1735-ben költ munkájában a Bakonyerdőség vadai között még felemlíti a bölényt. Hogy a Bakonyban egy-két emberélet előtt még csakugyan élhettek bölények, ezt én abból is következtetem, hogy a bakony-vidéki nép igen gyakran emlegeti a bölényt, legalább igen eleven emlékeztetemen van, hogy a Bakony közelében fekvő szülőföldemen a gyermekeket a „bölön bikkával” szokták ijesztgetni; s mintha csak tegnap történt volna, oly élénken emlékezem rá, hogy nyári estéken szülőföldem apró népe ki szokott menni a falu végén álló, erős fakorlással körülvett kőkereszthez, itt várva a hazatérő gulyát s midőn a méltóságának teljes tudatával pathetikusán lépdelő mogorva falubikáját megpillantották, eleje szaladtak s folytonosan „bölönbika” gunny névvel ingerelték, ha magam nem lettem volna közöttök, nem árulnák el, így azonban elmondhatom, hogy a „bölönbika” egyetlen pillantására a többiek mind a kőkereszt erős korlátai mögé menekültek, én magam pedig, ugy emlékezem, biztosabbnak tartottam az egész áttalban bikiavadt a korlátok mögül nézni. Játászanak-e még az akkori gyermekek gyermekei bölönbikáidit, áll-e még a régi kőkereszt? [Mindezek nem ide tartoznak, de fel akarom említeni, ezen gyermekkori benyomások emlékezetét, mert azt tartom, hogy világosan arra mutatnak, miszerint a bakonyvidéki népnél még élénken él a bölény emlékezete.

Erdélyből több adat áll rendelkezésünkre.

(Folytatása köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Az ember megjelenése óta kihalt s a napjainkban kihalásnak indult emlősökről.

Dr. Entz Gézától.

(Előadott a jan. 11. tartott természettudományi estélyen.)

(Folytatás.)

A szomszéd Lengyelország erdeiben a XV. évszázadtól kezdve szintén gyérülni kezdtek a bölények s a lengyel királyok és főurak vadaseretekben tenyésztették, ilyenek például a varsói, ostrolenai és zamoiski. Mindennek daczára azonban a mult évszázadtól kezdve már csak a lithvániai bialowiczai erdőségben élnek s előbb a lengyel királyok védtek, most a csárok oltalma alatt állanak. A lithvániai Grovno kerület — mondja Brehm, — legnagyobb részét gyér népességű, erdőten sikság képezi; ennek közepéből mint egy óáz a sivatagból emelkedik ki a körülbelül 30 mérföldre terjedő bialowiczai erdő, egy valóságos éjszakai őserdő, melyben az állatvilágnak egy ritka kincse, a bölény még mai nap is tenyészik. Az erdő belsejében csak néhány telepítvény van, melynek lakói azonban nem földmivelők, hanem erdészek és vadászparasztok. Az erdőség közepében van Bialowicza falu, melytől ez nevet nyerte. Ez is csak néhány faházból s egy vadászakstélyből áll, melyet III. Ágost lengyel király és szász választófőjedelem építtetett s szintén csak oly népesség által lakatik, mely a nemes vad védelmére s oltalmára van hivatva.

Az utolsó lengyel királyok legfényesebb vadászataikat ezen erdőségben tartották; ezen nagy vadászatok utolsóinak egyike, melyet III. Ágost 1752-ben rendezett, egy emlékoszlopon van feljegyezve. Hogy mily nagyszerűek voltak ezen vadászatok, eléggé bizonyítja az, hogy a király pá-

Arnold, — a horvát-szlavon egyezmény országos bizottságába: Cziráky János, Haynald Lajos, Majtényi László, Széchenyi Antal gr.; — a jogügyi bizottságba: Festetics Pál gr.; — a fegyelmi bizottságba: rendes tagnak Prónay Dezső, póttagnak Zichy Ferraris Lajos gróf.

Az ülésről szóló jegyzőkönyv hitelesítettén, az ülés 12 és fél órákor véget ért.

BELFÖLD.

Erdővidék, jan. 31. 1879.

(Farsangi levél.)

Tisztelt szerkesztő ur!

A „Kelet” hírűzésében jeleztem volt, hogy a baróthi olvasó-egylet báija február 8-án lesz. Ugy vettem most észre, hogy a diphteritis utjába állott s a bál elmarad.

Ez-é az oka annak, hogy vidékünkön több provinciális bál tervezetett, vagy az, hogy a „Kelet” csarnokában megjelent fontos „farsangi ábcézé”-t komoly figyelemmel vették apák és anyák, nagybácsik, nagynénik és hajadonok, — nem tudom? — Annyi bizonyos, hogy N.-Bacon, K.-Ajta és Agostonfalva is bálók színhelye lesz. Ez utóbbinak célját nem tudjuk bizonyosan; valószínűleg a vasut titkainak kifürkészésére van szánva a tiszta „jóvődelem, s e célra a bál baróthi tulajdonosa szép közönséget hozhat össze. A két elől emlelt bál célja igen rövid.

Illetékes körökben hallottam, hogy a Cseriné ő nagysága által létesített Székely Múzeum javára a farsang végén bált rendeznének. (Addig tán a diphteritis is megszűnik.) Meg vagyok győződve, hogy e cél, mint a múlt évben, ismét szép közönséget hoz össze, annyiaval is inkább, mert „kartonbál” akar belőle lenni, s a meghívó mottója lesz az „egyszerűség”.

r. l.

A torda-aranyosi gazdasági-egylet gyűlése.

Bármily sanyaru anyagi viszonyok között tengesse is életét valamely egylet, ha abban a körben, melyben működik csak némileg is elősegítse sikerült azon cél elérését, amely végzett létesült, fennállása és továbbra is fenntartása a közérdek tekintetével által van mindig indokolva. A torda-aranyosi gazdasági-egylet alig 6 éves múltját kísérte meg jellemzően röviden a fennnebbiek által.

Ezen rövid bevezetés után a f. hó 30-án megtartott gazdasági-egylet gyűlése folyamatát a következőkben ismertetem.

Elnök br. Kemény György a gyűlést egy hosszabb beszéddel nyitotta meg, a melyben a torda-aranyosi gazdasági-egylet létesülésére vonatkozólag feleltetett, hogy az egylet nem a hirtelen fellobbanó és hamar kialvó tűz létesítette, de létrehozta azt azon józan meggyőződés, hogy a gazdaságat terén is a társulás, együttműködés több sikerre vezet, mint a mennyit egyesek munkája

képes előállítani és felmutatni, megemlékezvén egyszeresmind a néhai Nagy Ferenc tanár érdemeiről, mint a kinek egyszerűsége, buzgóssága és kitartása küzdött a legfokozottan a gazdasági-egylet létesülése körül felmerült akadályokat; feleltetett a beszédben továbbá, hogy az egyletnek alapszabálya 1871. decz. 10-én lett megerősítve s az 1872-ik év május 16-án alakult meg, kitűzve céljál általános az összes gazdasági ipar fejlesztését. Egyelőre azonban az egylet szellemi és anyagi erejéhez képest a gazdasági ipar azon ágának fejlesztésére irányozta törekvését, a melyek a létező viszonyok által első sorban követhetnek ápolást. Így a gazdasági-egylet legtöbbet foglalkozott a gyümölcsösztéssel, a szőlő-ipar okosabb fejlesztésével, a torda-aranyosi gazdasági társulat alkalmával kitűzött díjak által a szarvasmarhák, sertések nevelésére célzott törekvésével.

Az élnézzéssel fogadott elnöki beszéd után Velits Ödön titkár terjesztette elő a gazdasági-egylet 6-ik évről (1878) az abban teljesített munkásságáról jelentését, mindenekelőtt kegyelettel emlékezvén meg a múlt évben elhalt Szentkirályi Gábor alelnök, Tanka Sámuel és Velits György választmányi tagokról. Az egylet munkássága legnagyobb része az egyleti köztelekre fordított, a hol több ezer csemete lett nevesítve, jelenleg mintegy 15—18 ezer gyümölcs csemete van nevesítve, melyek között 90 faj körté, 80 faj alma, 12 faj kajszin és 12 faj őzi barack, 15 faj cseresznye, 16 faj szilva és 80 faj szőlő találhatók. Ezekből az 1879-ik évben eladható lesz 2—3 ezer nevesített csemete, 8—10 ezer gyökerező szőlővessző. A közleki kert jóvődelmét illetőleg bevételezett 1877. február 21-től 1878-ik év decz. végéig 735 forint 13 kr., kiadás volt 867 forint 18 kr. A nevesített csemeték közül a múlt évben eladott 860 db, a gyökerező szőlővesszőből 7500 db. A mily örömmel győződünk meg a titkári jelentés alapján az egylet fokozott fejlődéséről, épp oly szomorítólag hatott másfelől a gazdasági-egyletnek az egylet iránt tanúsított közönye! Ugyanis: az 1877-ik évben volt az egyletnek 73 érdekes tagja, a múlt évben szaporodott 11-el; ezekből az 1877-ik év végén kötelezőváltatási kötelezettsége — mely 6 évre szólt — lejárt 65 tagnak, 1878-ik évben pedig 6 tagnak, kik közül eddig még egyik sem újítván meg kötelezőváltatását, azt mondhatjuk, hogy jelenleg a gazdasági egyletnek csak is 14 érdekes tagja van. Az 1877-ik évben volt továbbá az egyletnek 49 alapító tagja, ez szaporodott a múlt évben (különösen br. Kemény György elismerést érdemlő közbenjárása folytán) 20 taggal.

A pénztári vizsgálatról felvett jökönyvből kitévni, hogy az egyletnek az 1877-ik év febr. 21-től 1879 év jan. 20-ig volt bevétele 2723 forint 85 kr., a kiadás pedig tett 917 forint 16 krt, s így pénztármaradék 1806 forint 69 kr., a mely összeghez hozzáadandó az egyletnek az évdíjasok és alapító tagoknál még künlevő követelése 1058 forint. A gazdasági egyletnek a f. évre előirányzott költségvetése 635 forintban lett megállapítva.

Megemlítem, hogy a gyűlésen az alapszabályok értelmében leköszönt hivatalnokok újból meg lettek választva s e szerint a gazdasági egyletnek elnöke lett: br. Kemény György, alelnökök Szentpáli Ignác és (Szentkirályi Gábor helyett) Szigeti Sándor, gazda Wolf Gábor, titkár Velits Ödön, segédtitkár Wolf Gyula, pénztárnok Puhl Ignác. Választmányi tagok lettek: Tisza László, Betegh Ferenc, Kecskeméthy Soma, Velits Sámuel, Lengyel Ádám, Miksa Elek, Csegey Mihály, Bors Albert, Bethlen Géza gr., Tarsoly Gábor, Füzi Sándor, Veress Dénes, dr. Harmath Márton, Osztián Gerő, Érsek Elek. Pótagok: Miksa Imre, Keresztes Áron, Felföldi Elek. A pénztár-vizsgálati bizottság tagjailag megválasztattak: Dulló János, Osztián Gerő és Szentpéri János.

Mielőtt az alig néhány tag jelenlétében lefolyt gyűlést az elnök bezárta volna, elhatározott felhívást intézni azon évdíjas tagokhoz, akiknek az egylettel szemben fennálló kötelezettsége már lejárt, hogy hajlandók-e újra kötelezettségeiket megújítani. Semmi kétségünk az iránt, hogy az illető egyleti tagok — tekintettel arra, miszerint a torda-aranyosi gazdasági-egylet valamint a multban, úgy a jövőben is (nagyobb részvétel mellett nagyobb mérvben) közgazdasági életünk fejlesztésére csakis emelőlég hathat — nem fogják megvonni az egylettől továbbra is anyagi támogatásait. Ugy legyen! . . .

N. A.

Törvénykezési statisztika.

A m.-vásárhelyi kir. ítélőtábla ügykimutatása 1878-ról.

Polgári: 1877-ről ájtott 380, 1878-ban érkezett 10,290; összesen 10,670, érdemlegesen elintéztetett helybenhagyólag 3823, megváltoztatólag 1114, feloldólag 818, érdemlegesen összesen 5755; ülésben más módon 472, ülésen kívül 4155. Elintéztetett összesen 10,382, hátralékban maradt 288.

Urbéri váltóügy: 1877-ről ájtott 58, 1878-ban érkezett 1454; összesen 1512, érdemlegesen elintéztetett helybenhagyólag 407, megváltoztatólag 210, feloldólag 134, érdemlegesen összesen 751; ülésben más módon 85, ülésen kívül 502. Elintéztetett összesen 1338, hátralékban maradt 174.

Bűnügy: 1877-ről ájtott 493, 1878-ban érkezett 6959; összesen 7452; érdemlegesen elintéztetett helybenhagyólag 2589, megváltoztatólag 1659, feloldólag 573, érdemlegesen összesen 4821; ülésben más módon 358, ülésen kívül 1837. Elintéztetett összesen 7016, hátralékban maradt 436.

Fegyelmügy: 1878-ban érkezett 343, érdemlegesen elintéztetett helybenhagyólag 4, megváltoztatólag 2, feloldólag első fok vétkes 2, érdemlegesen összesen 7, ülésben más módon 11, ülésen kívül 224. Elintéztetett összesen 343.

Bírói és telekkönyvi vizsgálg: 1878-ban érkezett 58, elintéztetett ülésben más módon 58.

szóval: egészen infficiáltattak; a kik az szepesi próbára összevették vala is magukat: eselődek halála hírére eloszlottak s csak széltiben halnak házaiuknál. Istennek nagy ostroma rajtuk az vakmerőség; bizony, merő bódult az ember. Teres és Varanólyon omlik az ember egész Tokajig. Megújult (a pestis) mindenütt az városokon is, az hol már megszűnt vala is.

„Mikházyt ismét kiküldtem, — merő desperate ment el, — ha mit verhet össze: Sáros vármegyébe menjen. Ott is mit a falukon szélt kezdett venni a pestis. Ebbeckynek (dandártábornok) is elholt az fősédlőjéből Kassán: kikapta a feleséget s hozta Lazonyba. Maga is már rosszul volt, ha hamar nem érte volna magát s itöröz azolta a hadakul is. Réthey György kihelyverte. Monokon van Andrassy Pál (btk), már annak parancsoltam összevonni azon tulsó két regimentet, (Réthey György és Szalai Páléit) de az mint látom, nem hiszem, legyen hatszáz élő katona azon két regimentben (1600 huszárból) ha mind egy begyűlné is. Egyedül az magam regimentemben van még valamely csoporton: azokat — megvallo — igen örözm, s hasznatlan nem kalandoztatom őket. Szent-Pétery (dandárnok) írja, fogja csoportoztatni az hadat, de Réthey Jánosnak nem lehet 200 lovassa.” (800-ból!) Így a többiek is.

„Igen protestál Bertóthy uram, hogy 24 óra alatt körülveheti az ellenség Kassát. nincs hajduja, az ki van is, csak beteg több kétszázna. A profuntházbul kiholtak az stótk, úgy az artilleristák: elirtóztak, valaki az kapun kimehet, — csak elszökik. Itélje el Főlséged, micsoda nyomorúság! miként segíthetem? ki menne — ha volna is — be praesidiumnak? (helyőrség.)

„Az magam hajduja van vagy másfél száz, — azokat itt tartom, hogy az farkas meg ne egyen. Magam, úgy gondolkodom: bemegyek most az homonnai Krajnyán végig az unghvárig (saját birtoka), keresek valami lyukat, hogy az tolvajtúl bátrak lehessenek; sánczokat vetetek valahol, oda szállítom b a feleségemet, magam tol fordulok az Tisza mellé, — noha Szerencs Szikszó s mind a többi pestises; — talán Andrassy és Szent-Pétery vernek valami hadat össze, és istennekre bízván életemet, ott feregnek köztük, s az innsé oldalt csak istenigazában hagyom.”

Összesen: 1877-ről ájtott 931, 1878-ban érkezett 19104, összesen 20035, érdemlegesen elintéztetett helybenhagyólag 6823, megváltoztatólag 2985, feloldólag 1527, érdemlegesen összesen 11385, ülésben más módon 1084, ülésen kívül 6718. Elintéztetett összesen 19137, hátralékban maradt 898.

Tanácsülések száma: teljes ülés 5, polgári 273, urbéri 48, bűnügyi 275, fegyelmi 36, összesen 637.

Fellebbviteli-ügy.

Sammiségi panasz 80, revisio 2482. Semmitőszéktől helyt adó 10, el vagy visszautasító 54, egyéb intézés 22. legfőbb ítélőszéktől helybenhagyó 1700, megváltoztató 482, feloldó 214.

Huszonnegy eladók közül átlag véde egyre jutott összesen 835 darab, abból per. 818. Gyakorlati bírói vizsga tartatott összesen 16 egyénnel. Telekkönyvi vizsga tartatott összesen 13 egyénnel.

Tekintve az 1877 évi ügyforgalmat: 1877-ben összesen érkezett 19,986 ügydarab, 1878-ban összesen érkezett 19,104 ügydarab. Az ügyforgalom apadás 882 ügydarab. Elnöki ügyforgalom volt 1878-ban 481 ügydarab. Maros-Vásárhely, 1879. január 15-én.

Br. Apor Károly.

A pestis.

A „Golosz”-nak távirják e hó 25-ről Zaryczinból:

„Zaryczinban nincs pestis-eset, s nem is volt. A belügyminisztérium által kiküldött Pavlinod moszkvai tanár szintén megerősíti, hogy a ragály a valódi pestis, s hogy e hó 14-ke óta nem fordult elő újabb betegedés (?). Zaryczinban egy vegyes bizottság működik, mely a belügyminisztérium, a közlekedési vonalak, a törvényszék, a város, a környék nemességének s a helyi közigazgatás kiküldött képviselőiből áll. A bizottság arra fordítja a legnagyobb figyelmet, hogy a vasutak a ragályt elne terjesszék. a várost örök veszik körül, kik senkit sem engednek ki vagy bemenni. Hatósági engedély nélkül senkinek sem szabad a városba lépni. A lakosság teljesen megnyugodott ezen intézkedések következtében. A város kereskedelmi forgalma roppantul csökkent. A hideg éjszakkélti szél a hőmérőt a 17. fokra szállította le. A szaratovi kormányzó e napokban várják.”

Szaratovból ugyan e lapnak írják e hó 25-ről:

„Szareptából és Zaryczinból igen megnyugtató hírek érkeznek. Itt szigorú hideg van.”

Az asztrachani kormányzó a következő jelentést küldte a belügyminisztériumnak: „Veiljanka, Szaricza, Prisib, Udacs falvakban nincs már beteg. A hideg 13 fok.”

Szent-Péterváron, e hó 23-án tartott orvosi gyűlekezeten, melynek tárgya a pestis volt, a csár házi orvosán, Botkinen kívül még a következő jeles orvosok vettek részt: Kuprianow, Monasztirszki, Kasztorszki, Nikolajew,

Mily irtóztató állapotokat idézett elő a pestis dúlása az egész ország hadi s egyéb közügyeiben, valamint a társadalomban, — meghatározóan a fontebbi levél. Hanizsától jul. 25-én írott levelében pedig azt említi Beresényi, hogy tegnapi Berzevicséltől (Sáros) hozott német fogoly vallomása szerint Lőcsén, Késmárkon és ott körül Szepesben is igen pusztit a ragadóvírus; és hozzászéli: „innen ugyan Héthársig s azon túl is igen nagyon van.” „En is — folytatja — szelözni jártam, s azalatt is táborok helyemben halottak lettek s azért kellett helyt változtatnom. Már elküldtem Szerencs tájára: ott sem lehetek rosszabbul, mint itt. De megvallo Főlségednek, az feleségem siralma nagy bum; bármint legyen — inkább kívánok odamennem. Az való, nem bizhatom hadhoz: mert ha minden élő lovasat elővehetünk, sem hiszem, ezer lovasat az ittvaló négy regiment tenne.

Tehát 3200 emberből (mert ennyit tönk legyöngbél számítással) is négy lovas-ezred létszáma) ezer maradt élve! Valóban, megdöbbentő arány, melyből következtethetni a ragály rettenetes pusztításaira általánosságban is. Mert a falusi nép körében a halandóság természetesen még nagyobb volt, mint a szelős helyeken táborozó, jobban táplálkozó, sőt orvosi ápolásban is részesült katona rendnél.

Sokat idézhelnénk még Beresényi énléken írt, történelmileg megbecsülhetlen leveleiből a pestisre nézve: de már az eddigi idézetek is elég tájékoztatást nyújtanak a vészes kór szomorú állapotok felől. Azért még csak néhány érdekesebb esemény megemlézésére szorítkozunk.

Jul. 25-iki levelében az utolsó Homonnay Drughet gróf: Zsigmond övezvények szől. Keglevich Terézia grófnőnek 23-án a homonnai kastélyban történt elhunytáról emlékezik Beresényi, hozzá tévén, hogy „sőtájta várja ő is minden nap isten ostarát”, meri már mindenfelől megkönyögte a vész. Bagossy László ezredes, ifjú feleséget halálán hagyván, mégis bement Eperjesre parancsnokul. Géczy Gábor ezredesnek „Kassán két gyermeke pestisben megholt, s maga is beteg, felesége is. Ebbecky István kihorván onnét feleséget, ottbent két cselédje holtá után, — itt kiinn is már Lazonyán elholtak cselédjében. Mindnyájan isten kezében vagynak!”

Bogomolod, Cseremin, Dobroszlavin és Caudnewszki.

Botkin után Kuprianov az emberpastis rövid történetét nyújtotta. Monasztirszkiaz 1770-iki orosz pestisről olvasott fel egy rövid vázlatot. Nikolajev a pestis symptomáiról beszélt; Vinograd pedig pathologiai boncztanáról, Dobroszlavin végre a pusztis ellen felhasználandó óvszerekéről. Véleménye szerint a ragály elterjedését nem vesztőzárak, hanem egyedül a tűz akadályozhatja meg. Minden ragályos anyagot azonnal meg kell égetni, a lakosztályokat, emberi testet pedig lehető tisztán kell tartani. Utolsó előd Caudnovszki volt, szinte a követendő rendszabályokról beszélt.

Illetékes helyről veszik a budapesti lapok a következő értesítést: Biztos hírek szerint a pestis Oroszországban nem terjed, miben azonban nagy része van a 13° hidegnek.

A terjesztett hír, hogy Pétersburg és Moszkva egy-egy házban is pestis ütött volna ki, teljesen alaptalan.

Hazánk déli határain terjesztett hírekkel szemben biztos értesülés alapján tudható, hogy Románia és Szerbiában az egészségi állapot jó, semmi gyanus betegülési eset elő nem fordult.

A Bécsben a német és az osztrák-magyar kormányok között megállapított stipulációk az orosz kormány nagyobb erőlyre ösztönzik.

Orsova és Erdély panaszait illetőleg, a magyar kormány óvatossági rendszabályokra vonatkozó rendelkezést adott ki. Holnap 31-dikén a belügyminisztériumban érkekeztet tartatják a román kormány küldötteivel az összhango eljárás érdekében.

Az intézkedés midnen irányban meg van téve, hogy a pestist illetőleg a kormány hiteles értesítéseket kapjon minden felől, s a belügyminiszter elrendelte, hogy azokról épen úgy mint a szükséghez képest életbe léptetendő rendszabályokról, a közönség hitelesen értesíthetessék.

Az országos közegészségügyi tanács tegnapelőtt tartott ülésén az egészségügyi orsz. tanács rendes tagjain kívül még Balajthy minisztertanácsos és Heim osztálytanácsos, valamint az asztrachani kormányzósságba kiküldendő Rózsahegy tudor is részt vettek.

Fodor tanár felolvasta a bécsi pestis-Bizottság határozatáról szóló jelentését, mire aztán az Oroszországból érkező levelek és újságok fertőzlenítésének kérdése vétetett tárgyalás alá, melyre nézve Than egytanárnak az az indítványa fogadtatott el, hogy a fertőzlenítés forró karbólsavó által eszközöltesék. Folytatóg felolvastatott a belügyminiszter igen erőlyes hangon szerkesztett ama leirata, melyben az az egészségügyi tanácsból a szükség esetében felállítandó vesztigintézetek és határozatvonalak iránt véleményét kíván.

A k. e. ü. o. tanács e tásgyra nézve hét tagu bizottságot küldött ki, melyben a belügyi, kereskedelmi és honvédelmi minisztérium küldött.

Jul. 28-kán Homonnától írja: „Szent-Iványi kijött Eperjesről, leánya pestisben holt meg kijöttekor, nem merem szembe lenni vele, csak távrolól üzent: Már dühöszik (veszik, omlik) a nép mind Kassán, Eperjesen és Bártfán. Istent oltalmazzon bennünket!”

Két nap mulva, 30-án ujra panaszokdók, hogy a gyalogság, különösen a kassai helyőrség már majd semmivé lett; de nem félti ő már Kassát, ha üresen marad is, — mert a német sem mer odamenni, a benne és körülöte dülő rettenetes ragadóvírus miatt. „Az palatások még Eperjesen kívül vannak; harvadapja, hogy Szent-Iváni gyermekét az pestisben eltemetetrén, kijött; protestál: ő vissza nem megyen Eperjesre! Bagossy bent van: de két guga feleségén, magán kifolyt, — az sem akar bentmaradni. Ebbeckynek cseléje elhalván, maga fekszik Lazonyban. Géczynek, ki is fekvő beteg volt, Kassán k/ét gyermeke holt meg pestisben, maga mint gyógyult? nem tudom. Revier is a szepesi expeditió után igen megbetegedett vala, mind maga, mind felesége fekvő Kassán; hallom, jobban van. Ezekből és ezelőtti írásimból tapasztalja Főlséged, mint vagyunk itten. En igazán irhatom: infficiált had ez! Az istenért, oly praecautiókkal kell élni Főlségednek: ne infficiáltassék mind az többi is. — En ugyan örömet megyek, de háta meggett járok az hadnak.”

Szalay és Réthey két ezrede együtt sem tesz valamit; az sem tudom, ki maradt meg tisztelik közül még életben.

Aug. 1-jén Homonnától: „Szent-Iványit ide a strázásra hivaltván, minthogy Eperjest mint hagyta? tudnom kívántam, keserves siralommal jelentette: már feleség is betegen kibozatott, kis fiait is félti, s Eperjestől mint halálától úgy irtoztván, csak kevés szelöző napokat kért.” Bagossy írja, hogy e pestis Eperjesről Szepes felé terjed. „Unghvártt már egy ház sem maradt tisztán, már az szegény commendáns Baranyait is három gúgával hozták ki, s alig van valami hajdu is benne. Bertóthy Ferencz uram a szalánzi hegyekben bujkál. Revier írja: cselédje elholt, nincs mint gyünnie hozzám.”

(Folytatása következik.)

*) A hg Lubomirszki által cs. szolgálathat adottsoldosokat érti.

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau, Zollergasse 2.
esőköpeny, kocsitakarók, ágycetők, sátorkelemlék.

Hirdetés.

Özv. Káli Nagy Elekné sz. Gedő Tereziának — Alsó-Szent-Mihályfalván — a hol a birtok tagosítva van, lakházzal és szükséges gazdasági épületekkel ellátott birtoka, mely áll: Alsó- és Felső-Szent-Mihályfalván és Kercsedén, a Catastralis munkát szerint: 421 hold 646 □ öl szántóból, 158 hold 322 □ öl kaszálóból, 4 hold 428 □ öl szőlőből, 11 hold 616 □ öl legelőből — kellő biztosíték mellett

1879. április 24-dikétől,

három, s esetleg több évre haszonbérbe adó. Értekezhetni iránta Alsó-Járában: báró Kemény Ödönnel, Kolozsvárt ügyvéd Filep Istvánnaal.

Birtokeladás Maros-Ludason.

Ezen nagy héti és országos vásáraitól, valamint a fakeskedés és szerencsés fekvéséről nevezetes község határán — az indóházról fél óra távolságra fekvő, egy 218 hold kiterjedésű tagosított jól bérrendezett birtok — minden lak- és gazdasági épületekkel — hozzá tartozó javadalmak és jogokkal, méltányos feltételek és részlet fizetések mellett — örök áron eladó. Értekezhetni az iránt személyesen, vagy bérmentett levelek által Kolozsvárt, hosszu-szappanutcza 5 szám, tulajdonos (53) (1—3) HANTZ PALLAL.

Huszonhét éven át jónak bizonyult!

Anatherin- szájviz.

Dr. POPP J. G.-től cs. kir. udvari orvos
Bécs, Stadt, Bognergasse 2.

Minden más fogvizeknek elöibe teendő mint óvszer a fog és szájbetegségek el'en, a fogak korhadása és ingóvá válása ellen, kellemes íz és szaggal, a foghúst erősíti s mint hasonlíthatatlan fogtisztító szer szolgál.

Hogy ezen közkezdveltségű s nélkülözhetlenné vált készítmény minden körök által megismerhető legyen, különböző nagyságu palackokban van és pedig 1 nagy palack 1 frt 40 krral, 1 középszerű palack 1 frtval és egy kis palack 50 krral.

ANATHERIN-FOGPÁSTA. a fogak tisztítása és ápolására, a kellemetlen bűz és a fogok elhárítására. Ára egy üveg szelenczének 1 frt 22 kr.

Dr. POPP ILLATOS FOGPÁSTÁJA, a legkínálóbb szer a szájüreg és fogak ápolása és fentartására. Ára darabonként 85 kr.

NÖVÉNYI-FOGPOR, tisztítja a fogakat, eltávolítja a fogkővet s a fogmáz nyer felhasználásában. Ára dobozonként 63 kr.

Dr. POPP FOG-OLAJ, a lyukasfogak önkitaloltására.

ILLATOS NÖVÉNYI SZAPPANOK, az arczör szépítése és javítására, s minden bőr tisztátalanág ellen jónak bizonyult, lepecsételt eredeti csomagokban 30 krral.

ISZIVES TUDOMÁSUL!

A hamisítástól óltamásos végetti figyelmeztetük a t. cz. közönség, miszerint az **Anatherin-szájviz minden palackjának** anyaka védjeggyel van ellátva, (Hygea és az anatherin készítmények czége), valamint azonosítól még minden palack egy külborítékkal van ellátva, mely világos víznyomatra a birodalmi sást és a czévet tartalmazza.

Kapható: Kolozsvárt: Wolff J., dr. Hintz Gy., Biró J., Valentin és Székely M. gyógyszerészeknél és Csapó S. kereskedésben. B.-Hunyadon: Holcz, gyógyszer. Besztercen: Fleischer, Targovits Ed., Scholtz gyógyszer. Bethlen: Bernádi, gyógyszer. Brassóban: Schuster gyógyszer. Jókis: gyógyszer. Dávid: Róth Pál gyógyszer. Debrecen: Lengyel, Gy.-Sz. Miklósné: Bogdán gyógyszer. Gy.-Fehérvárr: Mihály, gyógyszer. Fröhlich, gyógyszer. Lekenfeld: Schmitz Fr. gyógyszer. Magyar-Láposon: Bróner P. gyógyszer. M.-Vásárhely: Jónai A. gyógyszer. Fogarasi D. és Bucher M. gyógyszer. Felső-Bucsecs: Felsner C. gyógyszer. Nagy-Benyelen: Oberth J. gyógyszer. N.-Szabon: Müller gyógyszer. Stengel J., Thalmayer Fr., Thalmayer Fr. St.-Ujvári: Placintár és fia gyógyszer. Szász-Régen: Schaser P. gyógyszer. Szászvároson: Fuhrmann, gyógyszer. Róckert C. gyógyszer. Segesvárt: Fr. Tóth J. B., Mischbacher, S.-Sz. György: Csuk testvérek, Ötvös és Beteg, Jakóben: Vaguer, gyógyszer. Tordán: Wolf, gyógyszer. Trianon: gyógyszer. Zilahon: Weiss gyógyszer.

(431) (9—12)

Nehézkört

(nyavalyatörés) és mindennemű **ideg betegségek** levéltel is gyógyít **Dr. Küllsch,** különleges orvos Dreadában (Neustadt) **Edig 11,000-nél több kezeltetett sikerrel.**

(51:) (3—*)

Boér Sándor

varrógépraktára mellé Kolozsvárt, piac és bel-monostorutca **sarkán gépjavító-műhelyt** szerelven fel és abba egy külföldi tanult gépészt alkalmazván, elvállal mindennemű varró és más gép-műszer, korcsolya sat. igazítást, jutányos ár és felelősség mellett.

Videkről, a javítandó gépek a legjutányosabban postán küldendők bé, mi a szekér-posta árszabályának legközelebb történt leszállítása következtében igen kevésbe kerül.

(399) (8—10)

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ-FORRÁS

A leghatásosabb valamennyi keserüviz között.

Hatásában az által különbözik előnyösen a többi ismert keserüvitzől, hogy kisebb idagokban hatásos s használata nem okoz utóbajokat.

Bécs, 1877. **Dr. Leidesdorf Miksa, tanár.**

Különösen az által tűnik ki, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízű és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat és emésztést.

Budapest, 1877. **Dr. Korányi Frigyes, tanár s kir. tanácsos.**

Valamennyi budai keserüviz között kellemes íze és jeles hatása által tűnik ki: gyomor és bélihurutnál, megfázott székrekedésnél, alhasi vérpangásnál valamint vértolulásoknál, aranyérel stb.

1877. aug. 25. **Dr. Kiss Sándor,** a budai közpórház igazgatója.

A hatás kivétel nélkül gyors, biztos és fájdalom nélkül való.

Würzburg, 1877. **Dr. Bárá Lichtenfels-Scanzoni,** tanár s titkos tanácsos.

Készenlétben minden gyógyszerár és fűszerkereskedésben. **Kolozsvárt: Csiky Imre, Csiky testvérek, Fendel Gyula, M.-Vásárhelyt Fogarasi J. Dömötör** kereskedésél. Nyomatványok stb. ingyen, a szétküldési igazgató-ságnál Budapesten.

Rendes adag egy fél borospohárral.

Pontosság, jutányosság és soliditás!

A FARSANGI IDÉNYRE

mindennemű virág garnitúrák, bál ozlikkek már megérkeztek!!

Meglepő olósó á r a k.

Gámentzy János

női divatkelme, selyem, vászon fehérnemű, öltöny, kendő, tárlatán, croeplisse, bárson, organtin, ozipő, keztyű, legyező, virág, bál bemenő, kalap, mider, osipke, fejdisz és pipere (489) kereskedése (11—*)

Kolozsvárt, főtér gr. Teleki Domokos-ház.

Kivánatra kelme-mintákkal szolgálók. Vidéki megrendeléseket figyelemmel és felelősséggel eszközölk. Kolozsvárt, főtér, gr. Teleki Domokos-ház.

Merőben új divat!

Csak uraknak

az alább megnevezett 8 tárgy következő összeállítás:

I. Egy valódi aranyváltó, finom minőségű, percre szabályozott jól járó óra, 2 árt 1000 forinttal. II. Egy magyar órából d'or órából, olyan mint az igaz arany, bizonyítottan gyártott és karóimál. III. Egy pompás angol-gyógymint az igaz arany, bizonyítottan gyártott és karóimál. IV. Egy valódi pipák pipa chineztől legálább. V. Egy valódi medgyaszár. VI. Egy valódi medgyaszár. VII. Egy valódi medgyaszár. VIII. Egy valódi medgyaszár. IX. Egy valódi medgyaszár. X. Egy valódi medgyaszár.

Minden 8 tárgy ára kezeség mellett csak 6 frt. és kapható utánvét mellett, vagy kifizetést Müller import-tüzében Bécsben, II. Rothen Stern-gasse 20 sz.

NAGY JÓZSEF arany- ezüstműves és ékszerárus Kolozsvárt, főtér br. József-ház 9. szám.

Ajánlja a n. érd. közönségnek jól berendezett és a legnagyobb csinnal kiállított bécsi és külföldi

arany- ezüst ékszerárúinak dús raktárát és kiházasítási arany- ezüst és ékszerárúit legjutányosabb áron; elvállal minden e szakmába vágó megrendeléseket; kijavításokat gyorsan és pontosan jutányos árért teljesít, egy ódon arany- ezüst tárgyakat megvesz, vagy újakkal becserél.

(402—33) (12—30)

(Övösul.) Raktáromban minden egyes tárgy valódisága a m. kir. bélyeggel van hitelesítve.

Árverési hirdetés.

Ezennel van szerencsénk köztudomásra juttatni, miszerint mindazon elzálogosított arany- és ezüsttárgyak, valamint ruhaneműek, melyek mult év október és november-hó végén lejártak, s maig sem hosszabbítottak meg,

f. év február-hó 10-kén,

árverés alá fognak bocsáttatni. (51) (2—2)

Hatóságilag engedélyezett

pénzváltó- és zálogkölesön-intézet:

NIK FERENCZ, POLCZ ALBERT.

Stein János

könyv-, és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható a következő nem rég megjelent jeles és közhasznu mezőgazdasági munka:

A MEZEI GAZDASÁGTAN

RÖVID FOGLALATA.

TANULÓ S GYAKORLÓ GAZDÁK HASZNÁLATÁRA írta:

VÖRÖS SÁNDOR.

a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatója.

TARTALOM:

Előszó. Bevezetés.

I. RÉSZ.

A növénytermelés köréből:

I. A talaj és annak eredete.

A növények élete és táplálkozása.

II. Talajtulajdonok, különbségek

III. Telkesítések, javítások.

IV. A talaj megművelése s az erre használt eszközök.

V. A trágya és a trágyázás.

VI. A vetés.

VII. A növények ápolása a vetés után.

VIII. Az aratás, cséplés és a termények eltartása.

IX. Művelési növényeink feloszt.

X. Művelési növények termeszt.

1. Gabonafélék.

2. Hüvelyes vetemények.

3. Kapásnövények.

4. Ipar- és keresk. növények.

5. Takarmánynövények.

XI. Rétek és legelők.

XII. Gazdasági rendszerek.

II. RÉSZ.

Az állattenyésztés köréből:

Általános rész.

Az állattenyésztés célja.

Fogalmak és meghatározások.

A tenyésztés általános szabályai.

Az állatok táplálásáról.

Az állatok takarmányszerűségele.

Különös rész.

I. A szarvasmarha tenyésztéséről.

II. A ló tenyésztéséről.

III. A juh tenyésztéséről.

IV. A sertés tenyésztéséről.

Ára 1 forint.

Vidékre bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr., mely esetben az összeg posta utalvánnyal előre beküldendő.

Gazdasági szakmunkák legteljesebb raktára!

Könyvjegyzékek ingyen és bérmentve.

Legujabb operettek és tánczok.

Stein János

ZENEMŰKERESKEDÉSÉBEN KOLOSZVÁRT kaphatók következő kedvelt operettek és legujabb tánczok.

Methusalem herczeg. Strauss Jánostól. Teljes operette-kivonat zongorára 2 frt 70 kr.

Methusalem herczeg. O schöner Mai! Keringő zongorára 1 frt — kr.

Methusalem herczeg. Négyes 60 kr.

Methusalem herczeg. Tipferl polka 60 kr.

Methusalem herczeg. française Banditen Galopp. 60 kr.

Methusalem herczeg. Gyors polka 60 kr.

Methusalem herczeg. Egyveleg. I. füzet 1 frt 50 kr.

Methusalem herczeg. Egyveleg. II. füzet 1 frt 80 kr.

Blinde Kuh. Legujabb operette Strauss Jánostól. Egyveleg. I. füzet 1 frt 50 kr.

Blinde Kuh. Egyveleg. II. füzet 1 frt 50 kr.

Blinde Kuh. Kennst Du mich? Keringő 1 frt — kr.

Der Teufel auf Erden. Legujabb operette Suppé F.-től. Teljes zongora kivonat 2 frt 70 kr.

Kapitány kisasszony. Operette Genée Richardtól. Teljes zongora kivonat 2 frt 70 kr.

Fatinicza. Operette Suppé F.-től. Teljes zongora kivonat 2 frt 70 kr.

Fledermaus. (Denevér.) Operette. Strauss Jánostól. Teljes zongora kivonat 2 frt 70 kr.

Cagliostro in Wien. Operette Strauss Jánostól. Teljes zongora kivonat 2 frt 70 kr.

Der Carneval in Rom. (Római Carneval.) Operette. Strauss Jánostól. Teljes zongora kivonat 2 frt 70 kr.

Operett-Album. A legujabb és legkedveltebb operettek egyveleg-gyűjteménye, könnyű modorban zongorára. I. kötet. Tartalma: Fledermaus (Denevér) Strausstól. Fatinicza Suppétól. Cagliostro Strausstól. Carneval in Rom. Strausstól. Flotte Burschen (Pajkos diákok) Suppétól. indigo Strausstól. **Ára 1 frt 80 kr.**

Operett-Album. II. kötet. Tartalma: Prinz Methusalem Strausstól. Die schöne Galathea Suppétól. Die letzten Mohikaner, Genéeól. Der Teufel auf Erden Suppétól. Der Seekadet Genéeól. Leichte Cavallerie Suppétól. **Ára 1 frt 80 kr.**

Ugyanott kapható:

Absolon papa. Eredeti vigjáték 3 felvonásban. Irta K. PAPP MIKLÓS. Ára frt 10 kr.

AZ ÖRDÖG BIBLIÁJA. Eredeti népdráma 4 felvonásban. Irta K. PAPP MIKLÓS. Ára 1 frt 10 kr.

Budapesti szemle. 1879. Első kötet. Január—február. Ára 2 frt.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.